

Gierik 52, september 1996

Erik van Ruysbeek

WIT

In de maand zomer viel de zon in het zand
en het zand van de zomer viel omhoog in de zon
en zonnig en zandig ontdekte de zomer
in 't hart van de hitte het wit van het wit.

En witter dan wit schittert wit in het wit
en het witste zet uit vult het al en zet uit
tot het al verzadigd verdwijnt in het wit.

Ogen en wereld zijn weer zonder kleur
diep heerst alomanezig het wit

en het wit van het weten is het weten van het wit.

STILTE

Stil is vóór het wakker worden der dingen
in hun oorspronkelijk water
het is het innerlijk ervaren
dat in zijn schroom nog aarzelt
de trilling die nog niet trilt
de oorsprong van het wonder dat
om wonder te zijn
niet durft ontstaan.

Stilte is beweging die nog niet begon
adem die nog onbewogen lucht is
afgrond waaruit de gronden stijgen
siderale ruimte wachtend
op het knisteren van de eerste ster.

Een ruimte zonder zwaartekracht
waarin ik weerkeer
om tijdloos in het nu te staan.

IS DIT NIRWANA ?

het verlangen verlang ik niet
het niet-verlangen verlang ik niet
de diepte komt in mij
en gaat haar gang.
Ik ben mijn doen niet meer
de diepte is mijn doen en
door mij wordt haar doen gedaan
en haar niet-doen ik voer het uit.

Een spiegel ben ik
zonder oordeel zonder voorkeur zonder afkeer
toch is mij alles dierbaar
want eenheid maakt alles één
en ben ik het niet die liefheeft
ik die niets meer heb
de liefde heeft mij
zij die alles is
zij is de bron
en niets ontsnapt haar.

Alles is nirvana
samen de dag doorbrengen
eenzaam een cel bewonen
pijn smaken en vreugd
weten en niet-weten
leven en niet-leven.

Voor altijd open is het al
in al wat is
uitblussing is nu
in het uitblussen van het reeds uitgebluste.

ERFENIS

Mijn laatste warmte
mijn laatste liefde en mijn laatste licht
zij die mijn eerste waren
geef ik u
ruimte in mij en buiten mij
waarin ik opga en versmelt
ontvang mijn kleine erfenis
waarin ik dieper uw rijkdom werd.

Mijn vaderdroom mijn moederdroom
mijn broederlijke en zusterlijke verten
zoveel asters en zinderende kernen
tijdens dit gedroomde leven
uit u gekomen zijn tot u reeds weergekeerd
dat ik mijn heilige stof
in uw heilige diepten hoor weerklinken.

Thans gaan mijn laatste trillingen op in u
die mijn volledige trilling zijn
en kan mijn licht oplichten met uw licht
ik die gij van uw lichten hebt gemaakt.

Eindelijk is lichten onverdeeld
en in de eenheid van het licht
het enige wat is.

HOE WEET IK ?

Lang sprak in mij de stem
orakels in lumineuze spreuken
thans ben ik zelf de stem
en spraakloos zwijg ik
iedere taal voorbij.

Lang kreeg ik het plotse weten
als een vuurflits uit de vuurzee
thans is flitsen voorbij
en is in mij
de zee de zee.

Hoe weet ik dat nu alles eerst begint
en dat voorbij het licht
de naaktheid van het al zal komen
waarin ik opgaan moet
van mijzelf
geheel ontdaan en boordevol?

Het al is dan het al
en straalt de tijd en de ruimte weg.

Johan Maertens

DE DANSENDE HOND

Ik zag het gezicht
van een accordeonist
met grijze haren en
de baard van Karl Marx.

Zijn lippen vertelden
al dansend met zijn vingers
aan een jonge vrouw
met trots
het verhaal van een straathond.

Ze gaf zijn hond in trots
een stuk van 20
voor de noten en de tekst
die ze niet kende.

De muziek danste
bij de blaffende hond
in de grijze straat
van de accordeonist.

Hendrik Carette

DE KUNST VAN HET FALEN

Het is de angst. Ik zou me moeten ingraven
en wroeten in mijn pijn of op het land.
Het is de aandacht voor al wat waard is
bevraagd te worden.
Ik wil een gedicht maken dat alleen
in mijn verbeelding bestaat.
Met een moeras erin en het riet van een rietveld.
Met een melodie voor een altstem
in een winternacht
en de geur van de aarde
onder de zolen van de landsman op de aardeweg.
het is een aandrang en niet, niet de ataraxie.
Ik zou me moeten matigen of beperken
tot eerlijk bronwater, goede botermelk
en koude boerenkoffie.
Het moet een angst zijn.
het is het is en ik zou ...
altijd die marge tussen wat er is en wat ik wou.
En dan de dood. De dood in het hart
en de dood van Jan Arends
of de dood van Cornelis de Groot.

MIJN PACHTERS

(aan Bert Popelier)

't Zijn zeedieven en dronkaards
want ze drinken warm bier vermengd
met brandewijn (in de winter) en
halen hooi uit mijn zee (het zeegras
in de hooimaand); uit die voorlanden
en die uiterdijken.

't Zijn dronkaards en zeedieven
maar ze boeren goed (ze hebben
konijnen en katten die de grootte
van jonge kalveren hebben) en hun
vrouwen dragen jakken en een on-
noemelijk aantal rokken waardoor
ze een welgedaan uiterlijk vertonen.

Denk evenwel niet dat elke man
zomaar in het wild bij zo'n
pachtersdochter kan komen (zoals
onze stdelingen zich verbeelden)
want ze zijn preuts en christelijk,
ze zijn diep christelijk, mijn zoon.

Els Soetaert

OLIFANT

Beeld je in
een blad
dat valt
zo

opengesperde benen
glijdende hand
en heup

of nee
zo

zwaaiwierig hand
gesteven lichaam

of nee

beeld je in
een boom
valt

krrrrrr

haar benen
haaks op haar
bovenlichaam
in een hoek van
75°
haar bovenlichaam
haaks
op haar armen
en vingers
naar boven gestrekt
zo ver ze kan

als
het vasthouden van
een toorts

nee nee nee

je stelt je dus voor
een olifant
die valt
ja ?
zijn slurf
zo
omhoog

grijpend naar
takken van bomen

bomen
neen
niet omgevallen

en
wat denk je

de olifant
dood
niet de boom
die heeft geen hart
een kern

ja
maar
een olifant
die valt

BOEM

dood

IMMUUN

bij momenten
word ik
ben ik
immuun
voor woorden

immuu-m mmmm

muziek
neemt over
m-geluiden
kapriolen
opnieuw
m-geluiden
personage
neemt over
neuriënd

mmmm

spreekt
hakkelend

ma-ma
ma-ma-ma
mama
mama

op de achtergrond
personen
die mama roepen
en
fluisteren
mama
was
mijn eerste woord
daarna
was alles me
fataal

(de liefde
heb ik
nooit
gekend)

voor
de woorden
de taal
was alles

meer simpel

een roep
een schreeuw
geschrei
en ik kreeg
een tepel
in mijn mond

immuun
voor
door
woorden

immuun gewoord
geworden

Anouchka van Dun

DRIE SONNETTEN

1.

Sonnetgewijs, toch schijnbaar achteloos
Je woorden die mijn ritme nu verstoren,
Een stem die ik plots ongestoord kan horen
Wanneer ik 's nachts in mijn kartonnen doos

Gedachten vind die ik zorgvuldig koos;
Ze lijken uit dezelfde buik geboren !
Maar jij draagt trots de toorts en blaast de hoorn.
Het schrift licht op zodat ik moeiteloos

Kan lezen wat je schreef tussen de lijnen
(Die strakgespannen als een eierschaal
Je breekbaarheid bewaren in refreinen:

‘Het kind, de huid, de sporen zonder treinen’)
En niet meer weet – hoe meer ik ze herhaal –
Of 't jouw verhalen zijn, zoniet de mijne.

2.

‘Wees stil, ik zal je heel voorzichtig dragen
Naar 't achterhuis van onze tweezaamheid:
Met zorg en wat me rest aan tederheid
Zal ik je ademhartslag doen vertragen.

De nachten en de dagen zal ik vragen
Zich even terug te trekken in de tijd;
Maar al mijn moedig moederen ten spijt
Besef ik dat ik jou zal doen vervagen

Al kan ik je beloven dat ik hier
Een tijdje naar je jongenslijf zal kijken,
Toch houdt de heimwee mij in het vizier

En glimlacht steeds een knipoog door de kier
Van vrijheid waar ik toch voor zal bezwijken.
Wees stil en slaap. Ik zie je graag. Je stier.’

3.

Hij wandelde zoals alleen maar hij
Kan wandelen: rechttoe, rechtop, rechtdoor;
Hij was mij altijd al twee stappen voor,
Het voordeel van de jaren in't gewei.

Zo liep hij trots en blindelings voorbij
Aan mij en wat ik onderweg verloor.
Wat was ik met zijn absoluut gehoor
Als hij slechts hoorde wat ik toch niet zei?

Zo ben ik hem toen ergens kwijtgeraakt;
Al tastend zocht ik nog een tijd naar sporen
Van hem die mij tot zoeker had gemaakt.

Ik heb het vinden vruchteloos gestaakt
En blijf iets meer ontredderd dan tevoren
Want van vertrouwen blind en doof en naakt.

Marc Zwijsen

VIER SONNETTEN

1.

Als dronkaards die een straatlantaarnpaal
Niet om het licht, maar om het evenwicht
Omhelzen in de nacht, vallen wij taal
Uit onmacht om de hals in een gedicht,

Commedia dell'arte van verbaal
Hervonden evenwicht.- Dan wordt het licht;
Koudbloedig valt de ochtend op het schraal
Aandoenlijk vers dat schuchter naast ons ligt,

Vertederend, als klaprozen in regen,
Afgeschreven. – Tijd om naar bed te gaan
Nu, nuchterder, de dag begint te wegen.

De schriften worden moe weer dichtgedaan;
Uit ieder blad spreken de tekens tegen.
Niet nóg eens op te weke benen staan.

2.

Ooit zal een blik de bladzijden ontwijden
Waarin wij leerden leven met de wonden
Die wij niet voor elkander helen konden;
En om die wonden zal men ons benijden

Terwijl wij weerloos uit de woorden glijden
En door een vreemde hand worden verbonden
Alsof wij nog in vlees en bloed bestonden
En niet al lang en wrang waren gescheiden.

Zo is het immers altijd al geweest:
De liefde die men ogenschijnlijk leest
Lijkt mateloos veel mooier dan ze was;

Maar wie aandachtig 'De Profundis' las
Of Henry Millers trilogie, ziet pas
hoe liefde zich laat liegen door het beest.

3.

Klapwiekend als een vleermuis in de nacht
Boven de daken van de Altaarstad,
Heb ik de ochtend in de lucht gewacht,
Mij aan de muggen van je bloed bezat.

De dubbelganger in de kamer lacht
Verward de droom weg die hij heeft gehad.
Hij kijkt je aan en fluistert slaapstemzacht:
'Ik droomde dat ik vloog en muggen at.'

Je glimlach in het vroege morgenlicht
Slaat loom een arm om zijn twijfel heen,
En kijkend in het vragende gezicht

Dat naast het jouwe op het kussen ligt,
Zeg je, alsof het niets bijzonders scheen:
'De droom houdt het geluk in evenwicht.'

4.

Hoe woelt de zonde in mijn dorstig lijf
Als ik in mijn verbeelding wordt bezocht
Door 't geurspoor van je hitsig vissig vocht
Waarop ik stuurloos naar je delta drijf,

Terwijl ik aan mijn stoel gekluisterd blijf.
En niemand spreekt mij aan op deze tocht,
Alsof ik vrij mijn driften volgen mocht
Zolang ik er alleen maar over schrijf !

Maar speel ik minder over als ik hier
Je lichaam in gedichten binnendring
Als een gekooid, als een getralied dier

Dan als ik het bevrijdender bespring
En wegzink in je ziltig ruikend wier,
terwijl ik luid mijn mooiste verzen zing?

David Scheinert

(vertaling: Guy Commerman)

HET GEHEIM

Lichtvoetig, het lichaam ongeremd, niets dat je weerhoudt,
en de zee voor je, de horizon, de ruimte.

Uitgestrekt op het zand, schreef je je eerste gedicht.

Je herinnert je geen onderwerp, maar het was groots,
ontzaglijk als de zee, overweldigend als een gigantisch,
legendarisch dier.

Het haalde de hoogtes van poëzie, voor jou nog
onbereikbaar. Belachelijk omwille van zijn verwaandheid.
Je kende ze niet, de grote onderwerpen waarover je sprak.
Om minder te roepen, zou je meer gaan lijden.

Je nam waar, je leefde, je was wie je was,
geen bijbelmaker, geen bijbelkniezer, maar een man
van de bijbel, die ademhaalt zoals een doodgewone,
levende jood, kortom, een mens.

Je stierf miljoenen malen met je ouders,
je broer, je broeders, vermengd met hun asse, vloog je door
de grote schoorsteen, je stond aan de zijde
van de beste Zwarten en Kabyliërs, tegen de meest
verwerpelijke Blanken.

Hartversterkende of moordende rivier, dromende of
gehaaide wind, halfslachtige mier en paard, met meer
dan één aangezicht, met weinig woorden
en zonder rebussen, wou je schrijven voor de lezende
harten: je tastte jezelf af, je graaide naar de pen,
het papier en de levenden.

De mensen die er niet bij konden, namen je voor
een ezel. Was jij niet een dichter? Ze hadden gelijk.
Dichter: geheimzinnige schepper. Je moest zwijgen
en je eenzame overwinningen bewaren voor de duisternis.

De gedichten kregen je niet klein, maar je werd er ook
niet groter door. De poëzie wees je een weg aan die je
onafgebriken volgde, verwonderd, rusteloos, breekbaar.
Waar was god en waar de rechtvaardige?
Je zocht naar de wonderlijke betekenis
van de waarheid, zo ver af, en zo je zo omvatte,
mocht je aan niemand het ontstellende geheim prijsgeven.

